

Věc: posudek vedoucího diplomové práce bc. Martina Charváta s názvem *Claude Simon. Úvod a interpretace*.

Autor posudku: Jakub Češka Ph.D.

Diplomová práce se vyznačuje jistým paradoxem. Z jejího názvu bychom mohli dovozovat určitou interpretační střídmost a skrovnost (pak je ovšem otázkou, proč úvod do interpretace Simonova díla podávat jako diplomovou práci, neboť ta by se měla vyznačovat zřetelnou tezí a čitelnou metodou), ovšem autor již v úvodu deklaruje své ambice odlišně: jelikož není ani nebyla Simonovu dílu věnována detailnější pozornost, rozhodl se Martin Charvát tuto mezeru zaplnit. (s. 5) Je to však postačující motivace k napsání diplomové práce? Navíc nejenom Simonovi, ale mnoha dalším evropským autorům není věnována v českém literárním kontextu detailnější pozornost, ať již uvedeme Gombrowicze, Musila, Brocha a konečně také Robbe-Grilleta, pokud bychom sledovali kontext francouzského nového románu. Přitom by ale stačilo setrvat v domácím literárním kontextu, v němž také postrádáme nejednu scelující a interpretačně založenou monografii, což je autorovi známo, neboť se na kolektivní monografii jednoho z poměrně opomíjených autorů sám podílel. Česká literární věda vykazuje poměrně značný dluh strukturální analýzy kanonických autorů. Proč tedy padla autorova volba právě na Clauda Simona, pomineme-li fakt, že mu jeho četba činila potěšení? Navíc v názvu ohlašuje, že se bude jednat o úvod a interpretaci, proč poté svoji teoretickou pozici odvozuje z obtížně čitelného a ne zrovna průhledného díla Gillesse Deleuze, jehož navíc, jak uvádí oponentka – znalkyně moderní francouzské filosofie, desinterpretuje? Namísto toho, aby podal základní interpretační náčrt Simonova díla, předkládá ne zrovna bezchybnou četbu Deleuze, jak by poté tento styl práce mohl poskytnout určitý projasňující vhled do v Čechách málo známého díla?

Působí-li název skrovně, práce budí naopak dojem ambiciózního projektu, o čemž může svědčit již její rozsah, který dosahuje téměř dvě stě normovaných stran (přesněji 194), třebaže požadovaný rozsah je uváděn v rozmezí 80 – 120 normostran. Sice není nutné trvat na doporučeném rozsahu, pokud jej však autor více jak o polovinu překročí, rádi bychom z jeho práce poznali, proč tomu tak je, či jinak řečeno, z jakých důvodů je třeba, aby svojí hypotéze věnoval více prostoru? Bohužel se to ale z práce nedozvíme, neboť je zjevné, že by v ní bylo možné na mnoha místech škrtnat, hlavně by si však zasluhovala výraznou redakci – a to jak jazykovou, tak argumentační. Jazyková, stylistická a argumentační rovina práce je tak nesoustředěná. Interpretační a jazyková neukázněnost ztěžuje četbu, neboť si na mnoha místech klademe otázku, proč tam příslušná pasáž je, a když už ano, proč zrovna v takové podobě, proč ji autor jazykově a stylisticky nepročistil? Jsme-li při čtení zatěžováni redakčními nedodělkami, může nás překvapit autorovo sebevědomí. O Kalistovi Martin Charvát píše – „Český teoretik tak naprosto přesně vystihl konstitutivní předpoklady barokního pohledu na svět.“ (s. 65) Diplomant se patrně považuje za většího znalce baroka, než jakým byl Zdeněk Kalista, proto jej neváhá pochválit za to, co se mu podařilo o baroku říci. Kromě toho hned v úvodu poučuje hodnotitele: „musíme si uvědomit, že je autonomním autorem a nikoli pouze členem určité literární školy.“ (s. 7) To však můžeme prohlásit téměř o každém spisovateli, který byl řazen k určitému literárnímu směru.

Práce se navíc vyznačuje poměrně volnými argumentačními spoji (například na s. 46: „A ne náhodou (...)“), dále je zahlcena množstvím citací (občas rozsáhlých – v extrémní podobě na s. 41-2) a parafrází (na s. 39 například Martin Charvát převypráví příběh, proč?), jež takto zastírají interpretační linku. Navíc nejsou některé parafráze vyznačeny, až by mohl čtenář nabýt dojmu, že se autor odhodlal vyprávět, namísto toho, aby konstantně podával určitý teoretický výkon – například na začátku podkapitoly *Když stroje přestanou pracovat* (s. 115). Dále také například na s. 75, kde se ocitáme přímo uprostřed vyprávění: „Na počátku všeho byl svět nepřátelský, plný smrti a nízké živočišnosti. Lidé měli svojí vlastní víru a tím se bránili proti hrozbě chaosu. Ovšem poté přišel Rozum.“ Čí je to pohádka? Z podobných pasáží a parafrází to působí, jako by diplomová práce byla zároveň o všem, jako je tomu například na s.50. Autor se dopustí jistého přeroknutí, když v závěru práce o ní mluví jako o knize navzdory tomu, že jde o diplomovou práci („Cílem této knihy...“ s. 120)

Jak již jsem uváděl, některé části diplomové práce působí spíše jako literární útvary než jako interpretační výkon (na s. 100 od „Práce, ohnutí zad atp.“) Pokud by se jednalo o parafráze určitých esejistických pozic, bylo by dobré je vysvětlit, jinak to působí dojmem, že neznámé je vysvětlováno pomocí jiného neznámého. Kromě toho že lze výše uvedené rysy číst jako indicie myšlenkové nedbalosti, vzbuzují také dojem parodie vědecké práce. Kupříkladu na s. 48 si autor klade řečnickou otázku: „Je vůbec vyprávění možné“, třebaže dokladů pro to, že jednoduše možné je, podal již na mnoha místech v předchozím textu.

Následující ukázkou můžeme ilustrovat autorův ne zrovna reflektovaný vztah k literatuře: „Velice přesně (ale možná až příliš drasticky) zkušenost s městem popsal také Émil Zola.“ (s. 85) – Pokud chápeme literaturu (kam lze řadit také cestopisy a deníky, navíc autor cituje z druhé ruky, takže netušíme, jaký měla původně kontext) tímto způsobem, nemusíme si lámat hlavu s její interpretací, neboť stačí najít přesné popisy, díky nimž se před námi rozvine zkušenost v její nezastřené podobě.

Píše-li autor na s. 32, že: „Filosofie umožňuje pojmenovat styl, způsob vypovídání, specifický režim znaků.“ můžeme se ptát, jestli by to spíše neumožňovala lingvistika, stylistika a sémiotika?

Na s. 17 se autor dovolává českého příkladu experimentální prózy v podání Věry Linhartové, ta však využívá antiiluzivní postupy cíleně k nastolení neřečeného, tajemství atp., nikoli pouze k destrukci sdělnosti textu.

Jakou roli hraje ve výkladu poměrně konvenční autorský medailonek? (s. 11-12)

Pokud bychom měli vyzdvihnout pozitivní rysy diplomové práce, pak by to jistě bylo množství prostudované literatury, interpretační verva a odvaha, jako i schopnost osvojit si poměrně široké teoretické pole. Bakalářskou práci Martina Charváta hodnotil její oponent prof. Petr Bílek jako výbornou (pro její neotřelou hypotézu), ovšem ve svém posudku tehdy uvedl značné množství „prohřešků“ proti řemeslu. Musím bohužel konstatovat, že v posunu k diplomové práci se její řemeslná stránka zrovna nezlepšila: Martin Charvát odhodil žebřík důslednější reflexe a bedlivě sledované teorie příliš brzy.

Předloženou práci hodnotím jako velmi dobrou.

Jakub Češka

12.9. 2013